

Literatuur

Onder redactie van U. Rosenthal

Signalement beleids- en bestuurswetenschappelijke literatuur (II)

In zijn inleiding tot C. Liske, W. Loehr and J. McCamant (eds.), *Comparative Public Policy: Issues Theories, and Methods* (New York: Wiley 1975, 300 blz.) schrijft Kenneth Boulding over een nieuwe traditie van kwantitatieve en statistische studie in de vergelijkende politicologie en de beleidswetenschap. Van de meeste analyses in genoemde bundel kan zonder twijfel gezegd worden dat zij binnen die traditie passen. Die analyses vormen meteen de illustratie van de sterke en zwakke punten die aan deze 'politicometrische' traditie kleven. Sterke punten zijn de strakke betoogtrant, die uitmondt in de aanvaarding of verwerping van empirische hypothesen, en de nadruk op de voortgang van het onderzoek door middel van de cumulatie van gegevens en de verfijning van wetenschappelijke conclusies. De zwakke punten betreffen de eenzijdigheid in de keuze van te onderzoeken beleidssectoren, de beperking van de analyses tot bepaalde regio's, en de geringe mate waarin gebruikte gegevens een afspiegeling vormen van hetgeen men eigenlijk wil onderzoeken (de 'validiteit' van de indicatoren). Die zwakke punten hebben alle te maken met de concessies welke de wetenschapsbeoefenaar moet doen, wil hij zijn analyses baseren op empirische gegevens.

Zo bestaat *Comparative Public Policy* uit een reeks analyses die methodologisch en binnen de gestelde grenzen ook naar de inhoud van hoge kwaliteit zijn. Welke zijn die grenzen? De meeste beschouwingen hebben betrekking op Westerse landen en, voorzover het de defensiesector betreft, Latijns Amerika. Zoals zo vaak bij kwantitatieve beleidsanalyses, lijken zij meer op geavanceerde studies in de openbare financiën dan op verhandelingen over hetgeen overheden doen of niet doen. Bij gebrek aan gegevens over beleidseffecten worden begrotingscijfers als indicatoren van overheidsbeleid gehanteerd.

Met dit al is *Comparative Public Policy* zeker de moeite waard, in het bijzonder voor wie kennis wil nemen van het werk van de jongere generatie van vergelijkende politicologen en beleidsanalysten in de Verenigde Staten. Speciale vermelding verdienen de bijdragen van B. S. Rundquist en J. Ferejohn, *Observations on a Distributive Theory of Policy Making: two American expenditure programs compared* (blz. 87-108), en B. G. Peters en T. M. Hennessey, *Political Development and Public Policy in Sweden: 1865-1976* (blz. 127-151). Rundquist en Ferejohn toetsen Lowi's theorie van verdelend beleid met betrekking tot twee programma's (de toedeling van activiteiten van het Corps of Engineers

en die van militaire productie-activiteiten aan staten en congresdistricten): zie over deze theorie van verdelend beleid ook *Beleid en Maatschappij*, IV/11, november 1977, blz. 333. Alweer gegeven de validiteit van de door hen gehanteerde indicatoren, komen de auteurs tot de conclusie dat verdelend beleid eerder het resultaat is van institutionele verhoudingen dan van bewuste politieke beslissingen. Peters en Hennessey onderzoeken in hun lange-termijn analyse van het overheidsbeleid in Zweden onder meer de relatie tussen overheidsuitgaven, door de overheid verschaft goederen en verleende diensten, en maatschappelijke behoeften daaraan. Zij vinden dat tot de jaren veertig de feitelijke activiteit van overheidswege in verschillende beleidssectoren een sterke relatie vertoonde met het maatschappelijk behoeftenpatroon. Vanaf de jaren veertig is er een sterke relatie tussen veranderingen in overheidsuitgaven en veranderingen in maatschappelijke behoeften. Na lezing van de bijdragen in P. M. Gregg (ed.), *Problems of Theory in Policy Analysis* (Lexington Mass.: Lexington Books 1976, 191 blz.) kan men enkel de verzuuchting slaken dat dit boek de problemen van theoretische aard bij de beleidsanalyse nauwelijks weet te formuleren — laat staan oplossingen weet aan te reiken. Illustere namen (Ostrom, Gunnell, Dror) mogen voor de wetenschapsbeoefenaar toch al nooit een 'waarborg voor kwaliteit' heten. Maar de manier waarop zij zich er in deze bundel van afmaken, is op zijn minst gênant te noemen. De enige beschouwingen, die aandacht verdienen, zijn die van T. J. Anton, *The Imagery of Policy Analysis: stability, determinism and reaction* (blz. 91-101), en T. M. Hennessey en B. G. Peters, *Political Paradoxes in Postindustrialism: a political economy perspective* (blz. 115-123). Anton bekritiseert de ecologische benadering in de beleidswetenschap die wellicht veel vermag te verklaren maar geen manipuleerbare variabelen weet aan te bieden (vergelijk J. Ellemers, *Veel kunnen verklaren of niets kunnen veranderen: krachtige versus manipuleerbare variabelen*, in: *Beleid en Maatschappij*, III/11, november 1976, blz. 218-229). Hennessey en Peters gaan in op de politieke aspecten van de postindustriële samenleving. Zij zien veel in een politiek-economische benadering van de relaties tussen vragers en aanbieders van overheidsdiensten. Of het bij dit alles nog gaat om theoretische problemen bij de beleidsanalyse is overigens de vraag.

U. Rosenthal